

tusass

PIUJUARTITSINERMUT NALUNAARUSIAO

2021

Suliamik aaqqissuussineq

Tusassip siulersuisui suliffeqarfiup piujartitsinissaanik ukkatarinnippot, tamannalu suliffeqarfiup suliaani takuneqarsinnaavoq. Pilersaarusionermermi akisussaassuseq HR-mi pisortami inissisimavoq, taassumalu ataani piffissaq tamakkerlugu sulisut 3,5-iupput, taassuma ataani ilinniartitsinermut siunnersortit marluk.

Imai

- 4** Piujartitsinermi suliassat
- 6** Aallaqqaasiut
- 8** UN Global Compact
- 12** Niuernerup ilusaa
- 14** Piujartitsisumik niuerneq
- 16** Tusassimi nunarsuarmi anguniakkat
- 22** Sulisoqarnermut funngasut
- 30** Silap pissusia avatangiiserlu
- 34** Pequserluttarnerup akiorniarnera
- 36** Piujartitsisumik ataatsimoorneq
- 38** Ajutoorfusinnaasut
- 39** 2022-mi suliniutit
- 40** Siulersuisuni siuliffaasoq
- 42** Nalunaarusiami nalunaarsuutit tamakkiisumik isigalugit

Piujartitsinermi suliassat

Kinguaariinnik tullernik salliutitsineq.

Tusass kiffartuussisarpoq kinguaariinnik tullernik ineriartortitsisinnaallutillu piginnaasaqarnerulersitsisinnaasunik.

Internetip aliikkutatut isigineqarnera naligalugu ineriartornissamut ilikkagaqarnissamullu aqqutissaanera siuarsaaqataaffigerusupparput.

Aallaqqaasiut

Ukiut nutaat piujartitsinerlu tunngavittut

Oqarasuaateqarnermut internetimullu atassusii-sartutut, aamma poortukkanik allakkanillu ingerlassisartutut Tusass Kalaallit Nunaanni pingaarutilimmik inissisimavoq. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni iluaqutaajumalluta nukittuutut isumalluutaanissarput anguniarparput, tamannalu piujartitsisumik ineriartortitsinermi akisussaaqataanermik isumaqarpoq - isumaginninnermut, aningaasaqarnermut aamma avatangiisinut tunngatillugu.

2024-p tungaanut periusissiamik ukiuni sisamani atuuttussamik ingerlatsivugut, tassanilu nuna tamakkerlugu sullissinermik ukkatarinnippugut. Inuimmi tamarmik digitalikkut ataatsimuussusermut peqataarusukkunik periarfissaqassapput.

Periusissiami pilersaarutaavoq aningaasaliinerit attaveqaasersugaanernut isumannaatsunut ineriartortitsinissamut iluaqutaanissaat, taamaalillutik inuiaqatigiinnut iluaqutaasussanngorlutik. Digitalikkut periarfissanik ineriartortitsineq nangissavarput, taamaalilluta toqqissimanermik pilersitsilluta. Atuartumut, innuttaasumut digitalimik atuisumut inuussutissarsiorfunullu piujartitsisumik ineriartortitsissaagut. Tamanna angussavarput sakkortusaavitsinni piujartitsisumik aaqqiisuteqarnikkut, illoqarfinni nunaqarfinnilu internetimut attavinit-

sitsisunik. Pilersuinermut isumannaassusermut attaveqaasersugaanermullu aningaasaliinikkut piumasut tamarmik internetitaarsinnaassapput. Saniatigut meeqqanut, inuusuttunut Kalaallillu Nunaanni ilinniartitsisunngornianut koderinermik piginnaasanik ilinniartitsinermi, nunap digitalikkut ineriartortinnissaanut siunissamilu sulisussanut aningaasaliissaagut.

Periusissiarput sulisut tunniusimasut aqqutigalugit piviusunngortinneqassaaq - taakkumi Tusassip nukittoqqutigai, suliffeqarfillu suliat assigiinngitsut nunalu tamakkerlugu ataatsimoorfittut annertuutut inissisimatippaat. Naak COVID-imik nunarsuaq tamakkerlugu tuniluunneq ukioq manna aamma sunniisimagaluartoq sulisut nukimik tunniusimanermillu takutitsisimapput. Tamanna angusanik pilersitsiffiuvoq inuiaqatigiinnilu Tusassimilu piujartitsisumik pitsaasumillu ineriartortitseqataanermik kinguneqartunik.

Kristian Reinert Davidsen
Pisortaaneq

UN Global Compact

CEO Commitment

UN Global Compactimut ilaasortaasutut Tusassip pisussaaffigaa FN-imi tunngaviusut qulit tapersissallugit. Tassa inuit sulisullu pisinnaati-taaffiit, avatangiisinut aamma peqquserlut-tarnerup akiorniarneranut tunngasutigut kiisalu FN-ip nunarsuarmut anguniagaannik 17-iusunik anguniagaqaqataannik. Saniatigut aamma CSR Greenland aamma Transparency Interna-tional Greenlandimut ilaasortaavugut, tassaasut Kalaallit Nunaanni akisussaaqataannermik anguni-agaqartut.

Ukiut tamaasa piujuartitsinissamut suliaris-artakkagut UN Global Compactimullu suli tapersersukkatsinnut tunngatillugu angusagut pillugit nalunaarusiortarpugut. Saniatigut aamma nalunaarusiaq una ukiumoortumik naatsorsuu-siortarnermut inatsimmi §99a inuiaqatigiinnut akisussaaqataassusermik nassuiaat aamma \$99b pisortat akornanni suaassutsimut tunngatillugu katitigaanermut nassuiaat kiisalu §107d assigiinn-giaassutsimut tunngatillugu politikkimik nassuiaat malillugit sanaajuvoq.

Tunngaviusut qulit ataqqivagut

Inuit pisinnaatitaaffii

Tunngavik 1: Suliffeqarfiit sunniuteqarfigisinnaa-saasa iluini, inuit pisinnaatitaaffii nunarsuarmi-o-qatigiinnit nalunaarutigineqarsimasut, suliffeqar-fiit tapersersorlugillu illersornerat ataqqisaria-qarpaat; aamma

Tunngavik 2: inuit pisinnaatitaaffisa innarlerne-qannginnissaannut qulakkeerinneqataasaria-qarpoq.

Tusassip inuit pisinnaatitaaffii nunani tamalaani akuerisaasut ataqqivai inuillu pisinnaatitaaffiit pitsaanngitsumik sunneeqaannginnissamut akisussaaftit uagutsinnut tutsinneqarsimasut eqqumaffigalugit. Tunngaviusunik quliusunik tapersersuinikkut aamma inuit pisinnaatitaaffii pillugit suliffeqarfimmi politikkeqarnikkut tamanna takutipparpur. Tamanna aqutiga-lugu naleqartitatsinni inuit pisinnaatitaaffiit suliaqarnermik naammassinninnissamik pusu-saaffeqarpugut. Taamaattumik aqutsisugut sulisugullu qinnuigaagut pitsanngorsaannissamut periarfissanik ukkatarinneqqullugit, iliuseqar-nermik nalequttunik aallartitseqqullugit angusallu pillugit nalunaarusioqqullugit.

Sulisut pisinnaatitaaffii

Tunngavik 3: Sulisut kiffaanngussuseqarlutik peqatigiiffiilorsinnaatitaanerit aamma ataatsi-moorlutik isumaqatiginniarsinnaatitaanerit Suliffeqarfiup ingerlattariaqarpa; aamma

Tunngavik 4: pinngitsaaliilluni sulisitsarnerit tamaasa atorunnaarsinnissaat tapersersorlugi; aamma

Tunngavik 5: meeqqanik sulisitsarnerup unitsin-nissaa tapersersorlugi; aamma

Tunngavik 6: suliffimmi atorfinitsitsinermilu assigiinngisitsineq atorunnaarsivillugu

Pisinnaatitaaffik inatsisitigut aalajangerneqar-simangippat Tusassip tapersersimasussaavai aqqissuisinnaanermut kiffaanngissuseqarneq aamma sulisut aqqissuisinnaatitaanerannut ataatsimullu isumaqatiginniuteqarnissaannut periarfissaq.

Tusassip pinngitsaaliilluni sulisitsinerit meeqqanillu sulisitsinerit qanorluunniit ittut FN-ip meeqqat pillugit isumaqatigiissutaani nassuiar-neqartut akuerinngilai.

Tusassip iliutsit ajuallatsitsissutaasut, qinngasaarinerit, suliffimmi nikanarsaalluni tiingaffiginninnerit qanorluunniit ittut akuerinngilai, sulisullu tamarmik tamakkuninnga nalaataqarnissartik akuerissanngilaat. Tusassimi sakkussat malittarisassatut aqqissuussat atorlugit sulisut iluarisimaarinninnissaannik suliaqarneq taperserparput.

Avatangiisit

Tunngavik 7: Avatangiisinut unammilligassanut mianersortumik periuseqarnissaq suliffeqarfiit tapersersortariaqarpaat; aamma

Tunngavik 8: avatangiisinut akisussaaassuseqar-nissamik suliat siuarsarnerinut aallartitsissalluni; aamma

Tunngavik 9: teknologiinik avatangiisinut innarlinngitsunik ineriartortitsineq aamma siammarterineq siuarsaaqataaffigissallugit

Tusassip suliamini iliuserisaminilu avatangiisinut silallu pissusianut sianiginninnerup salliunneqar-tarnissaata qulakkeernissaannut kipiuitsumik suliniuteqarpoq. Sulianik ingerlatsinermi sule-riaatsinilu avatangiisinut pitsaanngitsumik sunniuteqartarnerup minnerpaamiitinnissaannut periarfissaagaangat kiisalu avatangiisinut niuvernemullu tunngatillugu iluaqutaagaangat ingerlaavartumik suliniuteqartarpugut. Tamanna ineriartortitsineq ilaatigut sakkortusaavitsinni

WE SUPPORT

Inuit pisinnaatitaaffii

Sulisut pisinnaatitaaffii

Avatangiisit silallu pissusia

Peqquserluttarnerup akiorniarnera

UN Global Compact pillugu paasisaqarnerorusukkuit una takuuk:

unglobalcompact.org

ingerlanneqarpoq, aammali iliuutsini allani soorlu illuutunik, biiliniq assigisaannillu aaqqiisutitut piujuartitsisunut nutarterisarnissamut qulakkeerinnittut.

Kalaallit Nunaanni attaveqaasersugaanerup tapersernissaanut pilersuinerup isumannaassusianik annerusumik qulakkeerinnineq anguniarlugu nukimik ataavartumik atueriaatsit nutaat ineriartortinnissaat misilittarnissaallu ukkataraagut.

Peqquserluttarnerup akiorniarnera

Tungavik 10: *Peqquserlunnerit suulluuniit suliffeqarfup akiortariaqarpai, soorlu pinngitsaalliilluni akiliisitsiniartarnerit aamma akilersilluni pinerluttuliortarnerit*

Tassunga Tusassip politikkaa tunngavigalugu Tusass peqquserlunnernut tamanut akerliuvoq. Politikkitsinni ilaatigut nassuiarneqarpoq suliffeqarfik tunissuteqartunut qanoq figusisarnersoq, aamma niuvernermut tunngatillugu soqutigisat aporaassinnaaneranut qanoq isummertarnersoq. Unioqutitsineq atorfirmut kinguneqaataasinnaavoq. Unioqutitsinerit pillarneqaataasinnaasut politiiunat nalunaarutigineqassapput.

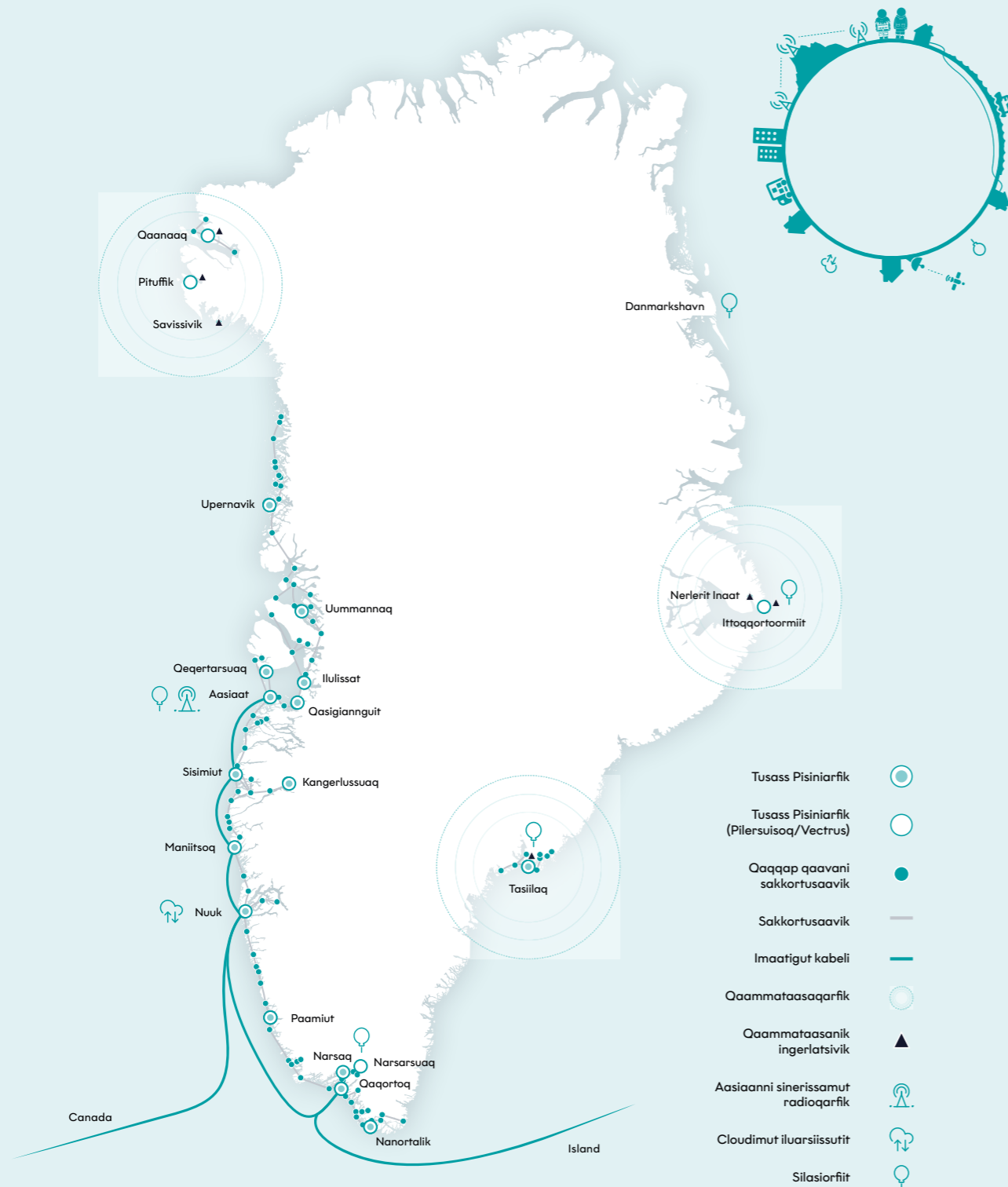
Unioqutitsineq

Sulisunit, pisiortorfinnit imaluuniit allanit uagutsinnut naleqartitsisunit tunngaviit qulit iliuutsikkut unioqutinneqassagaluarpata oqaloqatigiinnikkut suleqatigiinnikullu iliuusissanik pilersaarusoqatigiissaagut unioqutitsinerlu unitsillugu. Tamanna periarfissaangippat Tusass arlaatigut aaqqiissummik ujartuissaaq.

Kristian Reinert Davidsen
Pisortaaneq

Niernerup ilusaa

Isumalluutit pingaarnerit

Sulisut

Suliffeqarfippit akimorlugu nioqqutinik sullissinernillu pilersuisinnaanerput sulisutta qulakkeertarpaat, tamarmillu pisinnaasamik ineriartornissaminnut periarfissinneqar-nissaasa neqeroortiginissaa anguniartarpaat.

Aningaasatigut isumalluutit:

Aningaasaliinigit sapingisamik ingerlatsinitsinni isertitanit saniafigullu taarsigassarsinerit aqqutigalugit aningaasaler-sortarpagut.

Atuisut piginnittullu:

Atuisugut piginnittugullu suliffeqarfitsinnut tunngaviupput, taakkunungalu atassuteqarnerit tamaasa pingaartitaraagut.

Inuiaqatigiinnik sullisseqataaneq

Aaqqiisutissanut aningaasaliisarpugut, nunap immikkoortuini digitalimik ineriartornisamik qulakkeerinittumik, aamma killilimmik aningaasarsiorfusinnaasuni.

Aningaasaliinerit

Attaveqaasersugaaneq

- Suliaqarfimmi Kalaallit Nunaani tamarmi oqarasuaateqarneq internetimullu attaveqarneq qulakkeerneqartarpaq pilersuisussaanerullu isumannaatsuunissaa pingaarnertut ukkatarineqarluni.
- Attaveqaasersuinerit, annertusaajuernerit attaviillu ullutsinnut naleqqullutillu tulluurtut sullitatsinnut pilersuisutaanissaat qulakkeertarpaat.

5.404 km-i		Imaatigut kabeli
1.710 km-i		Qaqqap qaavini 67-ini sakkortusaaviit
2		Qaammataasat atorsinnaaneritut isumaqatigiissutit
98,3 mio.		2021-mi aningaasaliissutigineqarnerat, kr-inggorlugu

Kaaviiaartitat

Oqarasuaateqarneq internetilu

kaaviiaartitat 65 %-ii

- Tassani innuttaasunut suliffeqarfinnullu oqarasuaatinut internetimullu nioqqutinik pilersuisoqarpoq.
- Nioqqutinik nutaanik ineriartortitsuarneq Nunatsinni silarsuullu sinnerani sullitat taamaallutik digitalikkut ineriartornermut peqataanissaminnut periarfissinneqarput.

8 %		Internetimik atuisut amerlas. 2021-mi qaffariaataat
68 %		Internetimi datanik atuisut 2021-mi qaffariaataat
68.711		Oqarasuaammik angallattakkamik atuisut

IT-mik sullissinerit allallu

kaaviiaartitat 20 %-ii

- Suliffeqarfiutilinnut niuerfik IT-qarnikkut aaqqiisutinik ullutsinnut naleqquttunik, suliffeqarfiit suliaminnik pingaarnerpaanik ukkataqarinninnissaannut periarfissisunik Kalaallit Nunaanni tamarmi sullitatsinnut neqerooruteqarpoq.
- Tusass Kalaallit Nunaanni ajornartorsulernerimi isumannaallisaanermilu upalungaarsimanermik sullissisutut imaani angalasunut isumannaallisaqataavoq.
- Silaannakkut angallannermut sullissinerit silasiorfinnullu kiffartuussinerit. Kalaallit Nunaanni angallanneq qajannaatsumik ingerlatitseqataaffigineqarpoq.

24/7		Aasiaat Radiomi ulluni 365-ini sulisoqarneq
18.250-it		Timmisartut angallanneritut silasiornermut ballonnit ukiumullu qullartinneqartartut
86 %		Suliffeqarfinnut oqarasuaatit 2021-mi qaffariaataat

Digitaliusumik niuerneq ataqatigiissaarinerlu

kaaviiaartitat 13 %-ii

- Kalaallit Nunaanni allakkeriveqarnermi kisermaasutut allakkerinnermut niuerfiup nunatsinnut tamarmut isumannaatsumik sullissinissaa qulakkeerpaq
- Kalaallit Nunaannut tamarmut poortukkat apuunneqar-nissaannut qulakkeerininnerit neqeroortiginineqarput, tamatumalu innuttaasut suliffeqarfiillu nunanit allanit niuersinnaanerit periarfissaqalersippaa.

15-it		Nunatsinni Tusass pisiniarfitt saaffiginnittunik sullissisussat
62 tonsit		Allakkat 2021-milu appariaatit 10 %-it
152.000-it		Poortukkat 2021-milu appariaatit 6 %-it

Nioqquteqarneq

kaaviiaartitat 2 %-ii

- Ataatsimoortukkaani nioqquteqarfik Kalaallit Nunaanni innuttaasut internetimut attavilersuisuonermi unammillertinik toqqaasinnaanerannut periarfissivoq.
- Suliaqarfik internettimik nioqquteqartunut nioqqutinik ineriartortitsisuvooq, taamaalluni taakku sullitaminnut nioqqutinik ullutsinnut naleqquttunik aamma nioqquteqarsinnaaqqullugit.

63 %-it		Sullitanut annertuokkuutaarunik pisartunut nunani tamalaani sullissinerit 2021-mi qaffariaataat
---------	--	---

Piujartitsisumik niuernerq

Piujartitsinissamut periusissaq

Inuiaqatigiinnut akisussaaffinnut tunngatillugu Tusassip politikiani tunngaviit, akisussaaffit pisussaaffillu pingaarnerit:

" Niuernerput akisussaassu-seqartumik ingerlapparput sulisutsinnik, najukkatsinni inooqatigiinnermik avatangii-simillu inooqataaffigisatsinnik isumatusaarluta ataqqinnil-lutalu. Niuernerq digitalimik Kalaallit Nunaannut iluaqu-taasussamik aningaasaliiffi-gisarpur sunniteqarluartumik aalajaatsumillu ingerlappar-put. Ilisimasatsigut, misilittak-katsigut paasisamaqarluar-nitsigullu naleqalersitsisumik ineriartortitsisuuvugut."

Kinguaariit tullii siunissaraagut

Anguniagaraarput piujartitsinermut suliaqut siunissamut suliffeqarfitsinnik qulakkeerinissaat kiisalu Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit akornanni digitalikkut ataqatigiinnerup ineriartortinnissaa-nut pitsaasumik tapersinissaat. Niuernitsinni ukkatarisagut pingaarnerit tassaapput inuiaqati-giinni digitalikkut piginnaasanik annertusaanissaq - pingaartumik meeqqanik inuusuttunillu ilinniar-fitsinerit aammalu niuernitsinni piujartumik nukimmik siammarterinissaaq.

Tusassip angorusutaraa meeqqat inuusuttullu IT-mik teknologiimillu soqutigisaqarnerannik qaffasaanissaq. Taamatut ukkatarinnilluta siunissami ineriartorneq qulakkeeriniffigissa-varput, tassuunami kinguaariinni tullerni IT-mut immikkut piginnaanillit, teknikerit ingeniorillu sorlaliiffigissavagut.

Taamaattumik piujartitsinissamut periusissiarput malillugu suliassat digitalimik atuiiffusut aqqu-tigalugit meeqqat inuusuttullu inerisarnissaat isiginiarparput kinguaariillu tullii silarsuarmi digitaliuneruleralluttuinnartumi pilersitaqarnis-saannut piginnaaneqarnerulersinniarlugit. Meeqqat inuusuttuaqqallu digitali atorlugu periarfissanik atuisuinnassangillat, teknologiimi inuiaqatigiit ineriartorneranni qitiulluinnartussami namminneq pilersitserusussuseqassapput nutaa-liorusussuseqarlutillu. Suliniutit ilinniartitsinerillu aqqu-tigalugit meeqqat inuusuttullu suliatigut nukittorsarnissaannut ilinniartitsinerit angusat naleqquttut inerisaaqataaffigissavagut.

Illiutsitsinnut ilaasoq alla tassaavoq sakkortu-saavitsinni nukimik ataavartumik siammarteri-nissaaq. Inoqannginnersami nukimik pilersuineq aalaakkaangitsoq tassaavoq ingerlatsinitsinni nutarterinitsinnilu unammillernartut annersaasa ilaat. Sakkortusaavitsinni nukimik ataavartumik atuinerulerneq Kalaallit Nunaanni attaveqaaser-sugaanerup ingerlanneqarnerata aalaakkaane-runissaanik qulakkeerininneruvoq, kiisalu avatangiisifigut aningaasatigullu Tusassimut naleqalersitseqataalluni.

Tusassimi nunarsuarmi anguniakkat

Piujartitsilluni ineriartortitsinissamut nunarsuarmi anguniakkat

Nunarsuarmi anguniakkat Tusassimi atornerqarput piujartitsinermut suliffeqarfimmi suliap ilusilersorneranut ersarissarnerannullu, kiisalu allanngueqataanermut peqataanitta ilisimaneqarnerulernissaanut taamatullu tamatuma inuiaqatigiinnut qanoq isumaqarneranik. Anguniakkat piujuaannartitsinermik suliagarnerup ukkatarineqarneranut sakkortusaataallutillu ataatsimoorussamik iliuuse-

qarnissamut ilaapput, suliffeqarfissuarmi namminermit inuiaqatigiillu ilaaffigisatta tungaannut.

Nunarsuarmi anguniakkat sisamat ukkataragut:

Anguniakkat ilaat 4.1

Kinguaariit tullisa digitalimut piginnaasaat pitsanngorsarusuppagut. Ilinniartitsinermiit naammassisaqarfusunik naleqquttunillu, meeqqanut inuusuttunullu suliarmut piginnaasaqarnerulersitsisunik angusaqarusuppugut.

Anguniakkat ilaat 7.2

Sakkortusaavitsinni nukimik mingutsitsinngitsumik atuinitsigut, attaveqaasersugaanikkut qajannaassuseq qulakkiissavarput, Kalaallillu Nunaannut teknologinik avatangiisinut pitsaasunik eqqussueqataalluta.

Anguniakkat ilaat 9.1

Attaveqaasersugaanerup isumannangitsup tatiginartullu ineriartortinerneratigut Kalaallit Nunaanni innuttaasut attaveqatigiinnikkut teknologinik pisinnaalluartunik pilersornissaat qulakkiissavarput, inuiaqatigiinnilu aningaasaqarnikkut ineriartortitsilluta, Kalaallillu Nunaat nunarsuup sinneranut attavilerlugu.

Anguniakkat ilaat 17.17

Suleqatigiinnernik nukittuunik pilersitsissaagut aaqqiissutinullu pitsaernerusunut periarfissat nutaat ataqatigiinnernit tunngavillit nassaarisinnaanerulerlugit.

Coding Class - meeqqat atuarianni kodelerineq

Tusass meeqqat atuarianni atuartut anginerit kodelerinermik ilinniartinnissaannut neqerooruteqarpoq. Ilinniartinneqarnerup nalaani atuartut suleqatigiillutik, misissueqqissaaqatigiillutik nutaaliorlutillu qanoq koderinikkut ilusilersuisarnermik paasisaqqartarput.

Kommuneqarfik Sermersooq 2019-ip naanerani Coding Classimik ingerlatsinissatsinnut suleqatigiinnissamut isumaqatigiisummik siullermeerluta atsioqatigigatsigilli suliniut iluatsilluartumik ingerlasimavoq, kommunillu arlallit piffissap sivikitsup ingerlanerini suleqasiuttarsimavugut.

Upernaami 2020-mi Kommune Kujalleq suleqatigiinnissamut isumaqatigiisummik atsioqatigisimavugut, ukiamilu 2021-mi Qeqqata Kommuniamma Avannaata Kommuniam atsioqatigisimalugit. Suleqatigiinnissamik atsioqatigiinnerit Coding Classip Kalaallit Nunaanni meeqqat atuariinut amerlanerusunut eqqunnissaannik qulakkeerinnissapput.

2021-mi Coding Classimik ingerlatsinerit 21-t naammassimavugut, Nuummi, Qaqortumi, Narsami, Sisimiuni, Ilulissat kiisalu Uummannami ingerlanneqarsimallutik.

2021-mi ilinniartitsinerit siunnersortit marluk atorfinitsissimavugut. Misilittagaat pikkoriffilu atorlugit Coding Classimik ilinniartitsineq siamartissavarput ineriartortillugulu. Nutaaliornermut, meeqqanut inuusuttunullu kiisalu IT-mut tunngatillugu annertuumik piginnaasaqarput, tamannalu digitalikkut suliniarnerup ineriartorteqqinnissaanut pisariaqartinneqarpoq.

Nalilersuineq ineriartortitsinerlu

Soqutigisaqaaqatigiit pingaarnersaat suleqatigalugit Tusassip suliniut tamakkerlugu ingerlaavartumik nalilersortarparaa, ineriartorteqqillugu naleqqussarlugulu. Taamaalillutik ilinniartitsinerit atuartumut, atuariimmuut inuiaqatigiinnullu sunniuteqarluarniassammata.

Coding Classimi unammersuarnerit

Tusassip Coding Classimi unammersuartsineq siulleq aqqissuussimavaa, tassani atuortoq Qaqortumeersoq Kalaallit Nunaanni Coding Classimi unammersuartsinerim kiisalu 2021-mi Danmarkimi ajugaaniutivinnermi internetikkut ingerlanneqartumi 'Kodningsprisen'-imik ajugaasimavoq.

Coding Pirates - sunngiffimmi kodelerineq

Tusassip meeqqat inuusuttullu sunngiffimmi kodelerinissaannik IT-teknologiikkullu nutaaliorinissaannik periarfissipai. 2021-mi Nuummi, Narsami, Qaqortumi, Sisimiuni, Ilulissani Uummannamilu Coding Piratesinik 14-eriarluta aqqissuisimavugut.

Internetikkut tamatuminnga ingerlatsinissaq ineriartortipparput, taamaalilluta meeqqat inuusuttullu sineriammi sumiikkaluartulluunniit kodelerinermik neqeroorfigisinaaniassagatsigit. 2021-mi marloriarluta misiliummik ingerlatsisimavugut, kisianni ilaatigut peqataasut amerlassusii pillugit unaminartoqarsimavoq. Tamanna pitsanngorsaqqinniarparput.

Ilinniarfissuarmi teknologiimik paasisimasaqassuseq

Ilinniarfissuarmik, Center for Undervisningsmidler v/ Future Classroom Labilu qanimut suleqatigalugit misiliummik ingerlatseqataavugut Ilinniarfissuarmi fagimik teknologiimut paasisimasaqassusermut tunngasumik ineriartortitseqataaniarluta. Ingerlatsineq ilinniartitsisunngorniat

akornanni Coding Class teknologiimullu paasisi-masaqassuseq aallaavigalugit ilinniartitsisin-naassusiannik qaffassaassaaq.

Ilinniartitsineq 'Blending learning'-imit tunnga-veqarpoq. Aasaq 2021-miit upernaap 2022-p tungaanut ingerlanneqassaaq. Ilinniartitsineq maannamut iluatsilluarsimavoq ilinniartuniillu figulluarneqarsimalluni – taamatut misiliineq ilinniarnermi piffissap nalinginnaasup saniatigut ingerlanneqarsimavoq, ilinniartullu nukissatik tamaasa atorlugit tunniusimasimapput. Aallartinnermi ilinniartunit 29-nit peqataaffigineqarsimavoq. Ilinniartut 13-it unitsitsisimapput. Pequtaanerpaasimapput Covid-19-mik allanillu napparsimallutik peqataangitsoornerit, kinguneratigullu malinnaaniarsarinerup ajornakusoorsimanera. Ilinniartuq ataaseq oqarsimavoq akunnerpassuarni skærmip saavaniinneq ajornartissimallugu.

Nukik pijuartitsisoq

2014-imut periusissiamut tunngatillugu Tusassip 2021-mi nukik pijuartitsisoq nunarsuarmi

anguniakkat saqqummiussimavaa. Avatangiisinut niuernermullu tunngatillugu naleqqukaangat, nukiup ataavartup salliullugu ator-neqartarnissaa anguniagaraarput. Taamaattumik periutsinik nutaanik ingerlaavartumik ineriartortitsineq misilittaanerlu ukkatarisarparput, ilaatigut sakkortusaavitsinni nukiup ataavartup atugaanera annertusiniassagatsigu. Teknologii-nik nutaanik toqqaagaangatta nukimik pitsanngorsaaneq eqqarsaatersuutini ilanngut-tuannarparput.

Taamaattumik 2024-p tungaanut sakkortusaavitsinni attavilersuutiniq nutaanik nukinnillu ataavartunik aningaasaliinerit ingerlanneqassapput, ullumikkummi ikummatissat nunap

iluaneersut ator-neqartarput.

Sakkortusaavik siulliulluni anorisaammiit seqernullu qinngorneranik tigooraavimmiit nukimik atuisoq 2021-mi ukiaasoq atuler-sinneqarpoq - Nuup Maniitsullu akornanni sakkortusaavimmi Oqummiamiittumi. Tusassip pilersaarutigaa 2024-p tungaanut sakkortusaaviit arfinillit nukimik mingutsitsinngitsumik atuisunngornissaat.

Attaveqaasersugaaneq digitaliusoq nukittoq ineriartortitsinermi pisariaqartinneqarpoq

Digitalikkut attaveqaasersu-nitsigut Kalaallit Nunaat nunarsuup sinneranut attavinitsipparput - inuiaqatigiillu maannakkut siunissamilu pijuartitsissappata ineriartorneq tamanna pingaaruteqarluinnarpoq.

Teknologiit nukimik pitsaasumik atuisut annerusumik atuleriartornerisigut pilersuineq isumannaannerusoq aalajaatsorlu qulakkiisavarput, taamaalillutalu innuttaasunut, inuussutisarsariortunut pisortanilu Kujataani, Kitaani Avannaanilu interneti sukkanerusoq atuutilersillugu.

2021-miit illoqarfiit nunaqarfillu qaammata-asakkut attavillit ukkatarinerulersimavagut, taakkuuppummi Kalaallit Nunaanni digitalikkut periarfissakinnerusut. Qaammataasakkut programmi annertoq Tusassip atuutilersikkia-torpaa, 2021-2023-mi Tasiilami, Ittoqqortoormiini Qaanaamilu atuisut internetimut sionratigornit pitsaanerusemumut attavinitsinnissaat anguni-arlugu. Tasiilami flatrate februaarimi 2021-mi atuutilersinneqarmat 3. kvartalimi 2020-miit 3. kvartalimut 2021-mut internetimut atuneq tallimariaammik qaffassimavoq. Piffissami

tassani aamma Tasiilami angerlarsimaffiit internetimik atuisut marloriaammik amerlismapput - tassa angerlarsimaffiit sisamararteru-taanniit affaat atuisuulersimallutik. Tasiilami internetimik atuneq suli agguaqatigiissillugu illoqarfinit sakkortusaavinnik-/imaatigut kabelimik atuisunit minneruvoq, kisianni assigiinngissut ukiup ataatsip ingerlanerinnaani minnerulersimavoq.

Decembarimi 2021-mi Ittoqqortoormiini flatrate atuutilersinneqarpoq, taamaattumik naatsorsuutigaarput 2022-mi atuneq Tasiilami 2021-misut siuariartornissaa.

Aqqut pitsaassusermut ingerlaaqatigiiffik

Suleqatigiinnerit nukittuut pilersippagut, suliatsinni pitsaassuseq ataatsimoorluta qaffatsinnias-sagatsigu. Pingaarutilinnik angusaqassagutta suleqatigiinnerit aqquataapput pisariaqarluin-nartut.

Sulisoqarnermut tunngasut

Sulisut tunniusimasut Tusassimi nakooqqutaapput

Suliffeqarfimmi qanorluunniit ittumi kajumissu-silinnik sulisoqaraanni angusat pitsaanerpaat anguneqartarput, taamaattumik Tusassip sulisumik pitsaasumik atugaqarnissaat sulissuti-giuarpa.

Suliffeqarfimmi avatangiisit, napparsimalluni sulinngitsoornerit isumannaas-suserlu

Pitsaasunik angusaqassagaanni niuernermit ilaaginnarpoq sulinermit avatangiisini aamma aqutsisup sulisullu kiisalu suleqammiit suleqammut suleqatigiinnermi timikkut tarnikkullu peqqinnartunik isumannaatsunillu sinaakkuteqartitsinissaq.

Aalajangersimasumik sulisuusut atorfinitsineqarnerminni peqqissutsumut sillimmammut nalunaarutigineqartarput. Tassuuna ilaatigut Danmarkimi napparsimmavinni namminersortuni suliarineqarsinnaanermut kiisalu atornerluisuugaanni siunnersorneqar-nissamut, tarnip pissusaanik ilisimasalimmit ikiorneqarnermut tagiartortinnernullu periarfisaqarput. Tusass sammisaqartitsinernik aqqis-suisarpoq, isumannaassusermut peqqissutsumillu navianarsinnaasunik pinaveersaartitsineq sammisarlugu, kiisalu naleqquttunik ilinniartits-inernik, pikkorissaanernik sulisunillu allagartar-taartitsinernik paasifitsiniaasarpoq, ilitsersu-isarpoq ingerlatsisarluunilu.

Tusassip kissaatigaa napparsimalluni sulinngit-soorfiit appartinnissaat. Peqqutigalugu nappar-simalluni sulinngitsoornerit, napparsimanerup saniatigut tassaasinnaammata atugarliornermut imaluunniit suliap unamminarpallaarneranut takussutissat. Saniatigut aamma napparsimalluni sulinngitsoorfiit suliffeqarfimmut aningaasar-tuutaajuannarmata.

Ajoraluartumik Covid-19 peqquataalluni 2022-mi napparsimalluni sulinngitsoornerit annertu-nissaat naatsorsuutigisariaqarparput. Tamannali iliuuseqarnissamik unitsitsissutaassanngilaq. Taamaattumik suliffeqarfimmi napparsimalluni sulinngitsoornerit qanoq isumagineqartarnis-saannik ersarissumik sinaakkusiinissaq qulakke-erussupparput, taamaalillutik sulisut misigisima-niassammata mianerineqarlutik suliffimmullu sukkanerpaamik uternissaminut piareersi-manerullutik. Pisut periarfisseeriarpata Tusass napparsimalluni sulinngitsoornerit anguni-akkanik aalajangiissaaq.

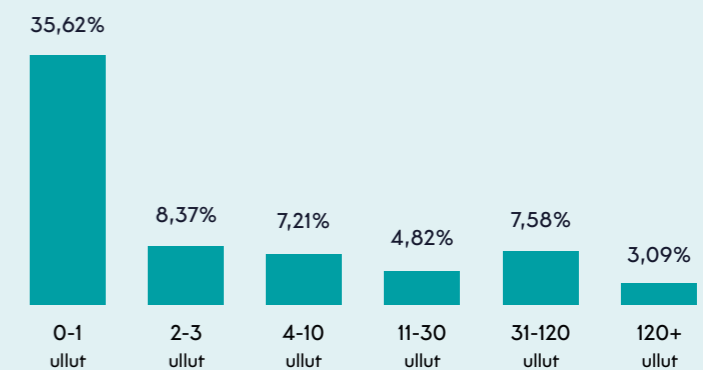
2021-mi Tusassimi sulisut arfineq-marluk sulinermit ajoqusersimasutut - pinartuunngitsumik - nalunaarutiginnissimapput. CFA aqqutigalugu suliap suli suliarineqarmata taarsiissuteqarfus-sarnerut suli naluneqarallarpoq.

Napparsimalluni sulinngitsoornerit

2021-mi napparsimalluni sulinngit-soornerit 4,3%-imiissimapput, katillugit ullut 3.820-t, taakkunanit meeqqamik napparsimasoor-tisinermit ullut siulliit 421-ullutik¹.

Sulinngitsoornerit ima agguataarput:

¹ Tusassip piffissamik nalunaarsuisarnermut systemianit naatsorsorneqartut Ullut napparsimaffiit/Ullut suliffiit ilanngaattigalugit, ullut suliffiit tassaallutik ullut suliffissatut pilersaarutaasimasut katinneri, ullunik sulinnigfigisimasanik, sulinnigfigissanik, ullunik isumassuiffinnik, ullunik pikkoris-sarfinnik, ullunik soraarsinneqarfusunik ullunillu nalliuttunik ilanngakkat

Suliffimmi pissusilersornerit

Kanngunarsaalluni pissusilersornermut tunngatillugu politikkitsinni tunngaviusut akisussaaffiit pisussaaffillu pingaarnerit:

"Tusassip suliffeqarfimmi kanngunarsaanerit, pimmatiginninnerit kinguaassiuutigullu kanngutsaatsuliorfiginninnerit qanorluunniit ittut akuerinngilluinnarpai, sulisullu kialluunniit taamatut pineqarneq akuerissanngilaa. Tusassip ajornartorsiuteqarnermik saqqummiivigineqar-nini tamatigut iliuuseqarfigisavaa aammalu suliamik pitsaasumik pimoorussisumillu suliarinnissalluni."

Tusass 2020-p ingerlanerani suliffeqarfimmi kanngunarsaalluni pissusilersornerit, qinngasaa-rinerit kinguaassiuutigullu kanngutsaatsuliorfiginninnerit pinaveersaartinnissaannik ukkatarinnissimavoq, suliarlu tamanna aqutsisunit HR-mullu Immikkoortortaqqarfimmi pissusissamisoortumik sulii taparserneqarpoq.

Sulianik nuannarinninneq

Avataaniit suliarinnittutta Ennovap misissuinerana

MTU	2021
Sulianik nuannarinninneq	82
Naammagisimaarinninneq	80

naapertorlugu 2021-p aallartinnerani Tusassimi sulisut suliaminnik nuannarinninnerat 82²-imiissimavoq. Kisitsit sulii qaffasippoq, naak 2020-mut naleqqiullugu 2-mik appariarsimagaluarluni. Appariarneq pissusissamisuu-ginnarpoq, pingaartumik periusissiap aallarti-laarnerani. Naammagisimaarinninneq 80³-mi inissisimavoq.

Sulisunik piginnaasanillu ineriartortitsineq

Tusassip piginnaasanik ineriartortitsinissamut siunertaqarluartumik pikkorissaasarerit aqutigalugit maannakkut siunissamilu suliasanik sulisut suliaqarluarsinnaaneri qulakkeerpai. Ukiut tamaasa sulisut ineriartortinnissaannut oqaloqatigiittarnertigut (MUS) sulisut pisariaqartitaat, ilinniaqqinnissamut periarfissaat, suliarisaminnilu namminneerlutik ineriartoqqinnissaannut tunngasut nalilersorneqartarput. Sulisup pisinnaasaasa aamma piomasagaatit pisari-aqartitallu sulisut sulinerminni naapittagaasa imminnut naapertuunnissaat taamaasiornikkut qulakkeerneqartarpoq.

Covid-19 peqqutigalugu digitalikkut periarfissat ator-neqarnerusimapput, tamannalu ilutigalugu suliffeqarfimmi amerlasuuni digitalinngoriartorneq sukkanerusumik ingerlalersimalluni. Nunarsuarmi tuniluttoqarnerata nalaani interne-tikkut pikkorissarnernut iliniagaqarnernullu peqataaneq Tusassimi qaffariarsimavoq. Killilersuinerit ilutigalugit sungiusarnissamut/ilinnia-gaqarnissamut periarfissat eqqortut amerliar-forsimapput, taamaalillutik toqqagassat amerla-nerulersimallutik pitsaanerulersimallutillu.

Suliamut suliffimullu sungiusar-neq

Sulisut immikkut ikiorneqartariaqarnermik pisari-aqartitsiffiini Tusassip sapinngisamik naapeqatigiiffiniarsarisarpai ass. sulisup sulisinnaaju-annarnissaa siunertaralugu nikerartumik suliar-

tortarnissaanik periarfissaqartitsinikkut. 2021-mi sulisoq ataaseq nikerartumik sulisinnaanissaanik periarfissinneqarsimavoq, marluk suliffimmik misiliisinneqarsimallutik ataaserlu piginnaan-gorsaaqinnerup nalaani inuussutissarsiorsinnaanermik annasaqarnermut taarsiissutininik pisartagaqarsimalluni.

Ilinniartoqartarneq

2021-mi 28-nik ilinniartoqarsimavugut, saniatigullu meeqqat atuarfiiniit suliffimmik

misiliisunik figusiarluta.

Atuartut sammisanut naleqquttunut, aamma pilerisaarniarlugit - pingaartumik IT-mut tunngasuni Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu ilinniartunik suleqateqartarpugut. Assersuuti-galugu ilinniartitaaneq pillugu nittarsaassinernut naleqquttunut peqataasarpugut, ilinniartunik specialeliortunik suleqateqartarluta.

² ennova.com

³ Naliliineq appassissoq (0-59), naliliineq akunnattumiittoq (60-74) naliliinerlu qaffasissaq (75-100)

Assigiinngisitaarneq naleqarnerulersitsigaangat

Aqutsisut akornanni assigiinngisitaarnermut tunngatillugu politikimi tunngaviit akisussaaffiit pisussaaffillu pingaarnerit:

"Suliffeqarfik assigiinngisitaartoq suliffeqarfuvoq sulisut assigiinngisitaartuunerannik akuersisoq nakooqutiginnittorlu. Tusass sullisinnernik kiffartuussinernillu assigiinngitsorpassuarnik pilersuisuuvoq, suliffittullu pisariaqartippaa assigiinngisitaartunik sulisoqarnissani – minnerunngitsumik aamma aqutsisut akornanni."

Tusassimi kikkut tamarmik inissaqartinneqarput, apequtaangilaq qassinik ukioqarneq, qanoq suaassuseqarneq, sumiuuneq, qanoq upperisaqarneq, kinguaassiuutitigut sumut sammiveqarneq porsarsimassuserlu. Piginnaasanuku, piunassuseqarneq sulisinnaasuserlu uatsinni pingaarnerusut, assigiinngisitsinerillu sulluunniit akuersaangilluinnarpagut.

Tusassip siulersuisuini ataatsimeersuarnermi qinikkat tallimat sulisullu toqqagaat

pingasut ilaasortaapput. Ataatsimeersuarnermi qinigaasunit tallimaasunit pingasut arnaammata naligiissitsinissamut inatsisitigut piunassarisaq naammassineqarpoq, taamaatumillu allanik anguniagalersortoqassanani. Aqutsisuni assigiinngisitaartoqarnissaanik politikkerput sinaakkusiivoq, pisortaqtigiiit sinnerini suaassutsit ikinnerussuteqartut siuarsaavigineqarnissaannut.

Assigiinngisitaarnissamut tunngatillugu politikimi anguniarneqarpoq Tusassimi aqutsisut sulisullu akornanni katitigaanerup ingerlaavartumik ukkatarisarnissaa, inuiaqatigiinnut inooqataaffigisatsinnut naapertuunniassagatta, assigiinngisitaarnissamullu kissaatigisagut pisussaaffigullu naammassiniassagatsigit. Politikkip ilaatigut siunertaraa aqutsisut akornanni assigiinngisitaarnerup siullunneqartarnissaa, kiisalu sulisussarsiornermik, sulisunik piginniinnarnissamik, suaassutsit ikinnerussutillit suliffimmi qaffakkiartornissaannik najukkanilu sulisut sumiiffimmiitiinnarnissaannut tunngatillugu aqutsisut suliaqartuarnerisa qulakkeernissaa.

Sulisussarsiornermi - nunap iluaniit nunanilu tamalaanit - qulakkeerniartuaannarparput suliffissarsiorlut akornanni atorffimmut piukkussat assigiinngisitaarnerat sapinnigisamik siammassinnissaat. Sammisamili aalajangersimasumi amerlasuutigut qinigassat

ikittuaraasarput arnartaqarnerlu ajorlutik. Unammillernartoq tamanna uagut inuussutis-sarsiorfitsinni nalinginnaasorujussuuvoq, suliffe-qarfimmiillu ataatsimiit aaqinneqarsinnaanani. 'Search-process'-imilli misilittaanitsinni paasisimavarput atorfirmut piukkussat assigiinngisitaarnerat siammasinnerusartoq. Taamaattumik periarfissaq tamanna atorluar-tarparput, atorfik aalajangersimasoq inuttas-sarsiuunneqaraangat, assigiinngisitaarnerlu annertunngikkaangat. 2021-mili periuseq taanna kissaatigisatut ingerlasimangilaq.

Akerlianik sulisut arnat pingasut atorfirmi qaffatsissimavagut aqutsisunngortillugit, atorfiit sionatigut angutinit paarineqarsimasut, tamannali tupinnangilaq - pikkorissunimmi tunniusimasunik anguniagaqarusuttunillu arnanik angutinillu sulisoqarpugut.

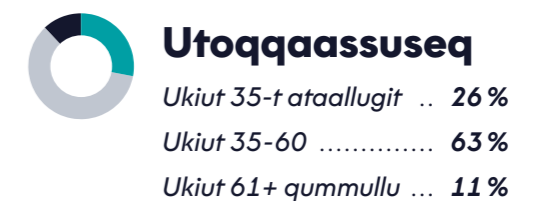
Anguniagaq

Naak unammillernartoqaraluartoq Tusassip ingerlaavartumik aqutsisut akornanni (siulersuisut minillugit) angutit arnallu amerlassusiisa assigiissaarnissaat sulisutigerusuttarppaa, anguniarlugulu 2024-mi 65/35%-mik agguata-arsimanissaat, tassa suaassuseq ikinnerussute-qartoq 5%-mik qaffallugu.

Saniatigut aamma Kalaallit Nunaanni kommunit kiisalu ilinniarfissuaq suleqatigisarpagut, IT-mi teknikkimilu ilisimasaqassutit piginnaasallu siammarterniarlugit. Kalaallit Nunaanni Coding Classinik ingerlatsinitsigut tamanna anguniarparput, ilinniarfissunngorniallu akornanni teknologiikkut paasisimasaqassuseq taperserlugu. Suliniutit taakku marluk siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu ingerlan-neqarput. Taamaattumik naatsorsuutigisinna-angilarput maannakkorpiaq inerneaqarnissaat, neriutigaarpulli arnat IT-mut teknologiimullu tunngatillugu ilinniarfintut qinnuteqartartut ukiut

5-10-t tulluuttut ingerlanerini amerlinissaat.

Nalunaarsuutit ataani takuneqarsinnaasut Tusassip HR-systemianit figusaapput, ukiullu ataatsip ingerlanerani atorfilinniit vikariniillu tunngaveqarlutik. Nalunaarsuutit naatsorsorne-qarsimapput 31.12.2021.

⁴ Ataatsimeersuarnermit qinerneqartut

⁵ Aqutsisut allat tassaapput pisortap ataani inissisimasut, sulisuminnik akisussaaffillit

Siunissami isumannaatsumik piujuartitsisumillu attaveqaasersuuteqarneq

Avatangiisimut silallu pissusianut tunngatillugu politikimi tunngaviit, akisussaaffiit pisussaaffiillu pingaarnerit:

"Tusassip kissaatigaa avatangiisit pitsaanerulernissaannut qulakkeerinneqataaanni. Suliffeqarfiup suliaani tamani avatangiisit silallu pissusianut tunngasut mianeralugit pissusissamisuuinnartumillu ilaasutut qulakkeerneqarnerisigut, isummatsigut iliutsisigullu suliffeqarfiup avatangiisinut silamullu siunniutigisartagaasa eqqummariffigine-risigut."

Qulliit LED-it

Tusassip allaffeqarfissuani pisiniarfinilu arfineq-marlunni qulliit qangatut ittut LED-nik taarsersornissaannut suliniut 2019-mi aallarfinneqarpoq. Taamaalilluta nukissiornermut ukiumut atuinikinnerulissagatta suliffimmilu pitsaanagerusunik qaammaqquteqalerluta.

2021-mi anguniarneqarsimavoq qullernik 200-nik taarsiinissarput, tamannalu anguneqarpoq.

2019-miit 2021-p tungaanut suliffeqarfiup allaffeqarfissuani Tusassimilu pisiniarfinni aalajangersimasuni qulliit katillugit 836-t taarserneqarsimapput. Lysstofrørit qangatut ittut ukiumut 204 kWh-inik atuisarput, LED-llu ukiumut 95 kWh-inik atuisarlutik. Taamaalilluta pærimik ataatsimik taarsiigaangatta innaallagissamut ukiumut 109 kWh sipaartarparput. Innaallagissamut aki kWh-imut 1.65 kr.-uppat, ataani allassimasoq ataatsimut sipaarneqarpoq:

Qulliit LED-t	2019	2020	2021
Aningaasaliinerit ataatsimut kr.-nngorlugit:	643.225	294.824	613.734
836-uppata Kr.-nngorlugu ukiumut sipaarut.			150.355
836-uppata kWh-inngorlugu ukiumut sipaarut:			91.124

Naatsorsuinerit ukiumut ullunit suliffinnit 240-usunit ullormullu akunnernit quliusunit tunngaveqarput. Avatangiisinut tunngatillugu iluanaarnerit illoqarfinni annerni imermit nukissiorfeqanngitsuni annerussaaq. Illoqarfinni tamani Tusassip iniutaani allannortiterisoqarfillugu sanaartortoqartillugulu qullernik LED-nik ikkussuisoqartarnissaa sulissutigeqqissavarput, tamannalu illuutininik ingerlatsinerni innaallagissamik sipaarfiussaaq.

Aningaasaqarnermut iluaqutaasumik avatangiisillu mianeralugit silaannarmik nillusaateqarneq

Silaannaq atorlugu nillusaaneq Tusassip sakkortusaaviini 50-ini atugaavoq, tassa imaatigut kabelinik orsiivinni Nuuummi, Oaqortumi, Maniitsumi, Sisimiuni aamma Aasianni, kiisalu servereqarfitsinni Nuuummi. Silaannaq atorlugu servereqarfitsinnik nillusaaneq teknologiuvoq avatangiisimut ajoqutaanngitsoq, nillusaanermullu qanganitsamut, soorlu Air Conditionimut naleqqiulluni nukissamik sipaarfiusoq. Silaannaq atorlugu nillusaanermi silaannaq nillertoq servereqarfinnut nillusaatigineqarpoq, aqutsissullu nutaaliaasoq servereqarfimmi silaannarmik assigiartaatutitsisarpoq. Nillusaariaatsimut nutaanngitsumut naleqqiullugu akunnermut 55 KW-it missaannik sipaaruteqartoqartarpoq. Nalunaarsuutinik katersinissaaq sulissutigineqarpoq, suliffeqarfik siunissami tamakkiisumik misissuisinnaaniasammaat, taamaalilluni nalunaarsuusiorsinnaalerluni anguniagassanillu sanalluni.

Nukissiuutit ataavartut

Tusass 50-inik sakkortusaaveqarpoq, illoqarfiit nunaqarfiillu amerlasuut internetikkut attaveqarnissaannik qulakkeerinnittunik. Innaallagissamik pilersuineq ullumikkut generatorinik annerusumik ingerlanneqarpoq, aasaanerani luq seqernup qinngorneri sarfalersuutigineqartarlutik. Unammillernartoq tassaavoq

seqernup qinngorneri aasakkut sarfalersuutitut naammattumik atorneqarsinnaariarlutik ukiumi qaamanikippallaarnera peqqutigalugu innaallagialersuineq naammanneq ajormat. Tassani generatorikkut ingerlatsineq atorfis-saqartinneqartarpoq. Saniatigut aamma sakkortusaavitsinni ingerlatsineq ataavartoq akisussaaffigaarput, taamaattumik generatorimik ingerlatsineq tapersiisutut pisariaqartinneqarpoq. Sakkortusaavinnut ungasissunut assartuineq ikummatissanillu atuineq aningaasartuutitaqangaatsiartarpoq, tamannalu avatangiisimut tunngatillugu anguniakkatsinnut naapertuutinnigilaq. Taamaattumik 2021-mi aalajangersimavarput 2024-p tungaanut sakkortusaaviit arfineq-marluk nukimik ataavartumik atuilernissaat. Aasaq manna sakkortusaavik siulleq seqernup qinngornerinik anorillu nukinganit taamaallaat pilersorneqartoq generatorimillu taperserneqartoq naammas-sissaaq. Sakkortusaavik taanna inerikkiartortitatut sanaajuvoq 2024-mullu sakkortusaavinni arfinilinni allanni nukimik ataavartumik atuilernissamut allannguinnissamik misilittaaffiulluni.

Seqernup qinngornerinik tigooraassutit

2021-mi sakkortusaavitsinni nukimik atuineq seqernup qinngornerinik tigooraassutinik pilersin-neqartoq 21%-imiissimavoq. 2020-mut naleqqi-ullugu annikitsumik qaffariarneruvoq. Tamanna isumaqarpoq nukissiuutip annerpaartaa, tassa 79%-ia ikummatissianit nunap iluaneersuneer-suusimammaat.

Nukiup ataavartup annertusinissaa sakkortusaavitsinni suliniutigivaannarparput, ilaatigut seqernup qinngornerinik tigooraassutinik atuinitsigut. 2019-imiilli sakkortusaavinni atortunik nutarterineq sulissutigineqarsimavoq, tamannalu 2021-mi nukimik atuinernerimik kinguneqarsimavoq. Allannortiterineq 2021-mi naammassineqarpoq, taamaattumik seqernup qinngornerinik nukissiornerup 2022-mi annertu-

seqqinnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Nukissiuutaasinnaasut nutaat

2019-imi aasami Tusass Meqqutsumi, Nuup kujataani anorisaammik nappartitsivoq 2021-milu Oqummiami ataatsimik ilaneqarsimalluni. Naatsorsuutigineqarpoq anorisaaviup ataatsip ukiumut 7000 kWh-inik pilersuinissaa, kisianni nakkutiginninnermut atortuni teknik-kikkut ajutoornerit peqqutigalugit 2021-mi pilersuineq naatsorsuutigisaa takutissinnaasimangilarput.

Nalunaarasuartaammut qeqertaaq

2021-mi seqernup nukinganik tigooraaviit 90-it ikkussorsimavagut, taakkulu 325W-nik pilersuisinnaapput. Ataatsimut 29,25kw-inik sunniuteqartitsipput. Nukik batterinit tigooraneqartarpoq piginnaasarlu katillugu 134,4kWh-imiilluni.

Tamanna isumaqarpoq pissutsit pitsaanerpaaffini nukimmit pilersorneqartumit pisariaqartitatta 66%-ii naammassineqarsinnaammata. 44%-it sinneruttut kiisalu piffiit seqernermit pilersorneqarsinnaanngiffiit generatorimit ingerlatsinermit matussuserneqassapput.

Sanaartugaaq inerikkiartortitaaq misiliutitut suli ingerlavoq, ilaatigut batteriit atorsinnaassusiat

nukiillu atorfissaqartitagut sanaartukkamit qanoq pilersorneqarsinnaatigineri misissorneqarput.

Eqqagassat elektronikkusut

2019-imi Tusassip Stena Recycling, suliffeqarfik Danmarkimeersoq suleqatigilerpaa, eqqagassat elektronikkusut sapinngisamik amerlanerpaat atoqqinneqarsinnaassusaannut periarfissanik misissuiniarlutik. Containeri siulleq 9720 kg-nik imalik 2019-imi nassiunneqarpoq, 13.440 kr.-nillu iluanaarutaallutik:

2020-mi eqqagassat amerlanerunerannut peqqutaavoq sakkortusaavitsinni atortunik annertuumik taarsersuisimaneq. Nalunaarsuutit takussaasut malillugit naatsorsuutigaarput ukiuni "nalinginnaasuni" eqqagassat annertussusaat 10.000 kg.-nissaat.

Maannakkorpiaq eqqagassat nassiunneqartut Nuummiinnganneernerupput, kisianni sulissuti-gaarput sineriammiit eqqagassat amerlanerit atoqqittussanngorlugit aamma nassiunneqartalernissaat.

Eqqagassat elektronikkusut

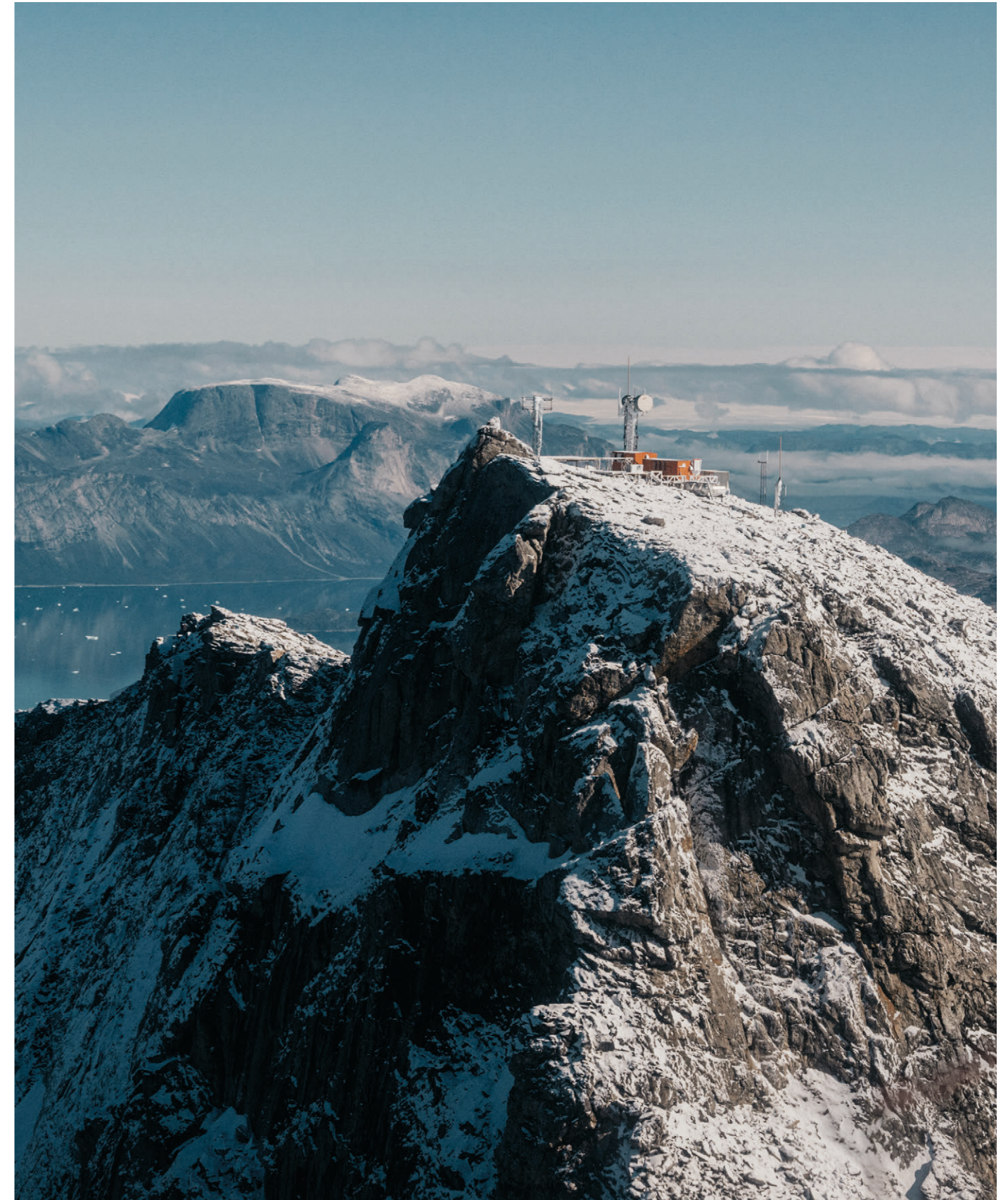
	2019	2020	2021
--	-------------	-------------	-------------

Eqqagassat kg.-nngorlugit

	9.720	14.351	8.322
--	-------	--------	-------

Iluanaarutit kr.-nngorlugit

	13.440	62.586	9.851
--	--------	--------	-------

Suliffeqarfittut ileqqorissaarneq

Peqquserluttarnerup akiorniarneranut politik-
kitsinni tunngaviit, akisussaaffiit pisussaaffillu
pingaarnerit:

**"Sutigut tamatigut niuerneramik
akisussaassuseqartumik
Tusass ingerlatsivoq peqquser-
luttuliornerillu sugaluarta-
luunniit imaluunniit ileqqor-
luttumik iliuutsit sugaluarta-
luunniit, suliffeqarfiup
niuernermini tusaamanerluuti-
gilersinnaasai tamaasa akueri-
umangilluinnarlugit. Sullitanik
allanillu soqutigisaqaqatigiin-
nik sulisut naapitsinerminni,
immikkoortoqarfiit
akimorlugit, sukkulluunniit
ileqqorissarlutik akisussaas-
suseqarlutillu iliortassapput"**

Tusassip peqquserluttuliornerit sugaluarta-
lluunniit imaluunniit ileqqorluttumik iliuutsit sugaluar-
tulluunniit, suliffeqarfiup niuernermini tusaama-
nerluutigilersinnaasai tamaasa akueriumangil-
luinnarpai. Sulisugut aallartiffittut tunissuteqar-
tussaangillat tunissutisusasaanatillu imaluunniit
sulinerminnut atatillugu allanik ajunngitsorsias-
qassangillat, taamaaliorneq akiliilluni peqquser-
lutsitsiniarnertut isigineqarsinnaammat.
Unioqqutitsineq atorfimmuut sunnuteqarsin-
naavoq. Unioqqutitsinerit pillarneqaataasin-
naasut politiiunat nalunaarutigineqassapput.

Tunissutisarneq

Suliffimmi tunissuteqartarnermut malittarisassani
aalajangersagaavoq sulisugut tunissuteqassan-
ngitsut tunissutisissangitsulluunniit imaluunniit
sulinerminnut atatillugu allanik ajunngitsorsias-
sarsissangitsut, taamaaliorneq akiliilluni
peqquserlutsitsiniarnertut isigineqarsinnaammat.
Taamaakkaluartaq sulisup nalliuttorsiorneranut
atatillugu akuerineqarsinnaasup iluani annikit-
sunnuanik qujaniutitut tunissuteqartoqarl-
niluunniit tunissutisisoqarsinnaavoq. Tunissutisiat
utertinneqassapput imaluunniit ikiuiniarnermut
katersinermut ingerlateqqinneqarlutik.

Soqutigisat aporaanneri ilaquttanillu salliutitsineq

Sulisut aalajangiineri inuttut soqutigisaannit
sunnerneqassangillat, ass. ilaquttanik ikinngu-
tinilluunniit salliutitsisoqassangilaq inuttut
attuumassuteqarfiginerat pissutigiiinnarlugu.

Whistleblowerimik aaqqissuussineq

Tusassimi Whistleblowerimik aaqqissuussinermi
sulisut allallu piginneqatigisat periarfissinne-
qarput kinaassutsiminnik ilisimatitsinngikka-
luarlutik suliffeqarfisinni inunnik suliffimmuut
attuumassuteqartunik ileqqorluttuliorsimasutut,
niuernermut inatsisinilluunniit unioqqutitsi-
masunik, pasitsannartunilluunniit iliuuseqarsi-
masunik nalunaarutiginnissinnaanissaat.

Tusass 2021-mi nalunaarutiginninnernik
figusaqanngilaq.

Piujartsitsisumik ataatsimoorneq

Inuiaqatigiinnut naleqarnerulersitsivugut

Tusassip suliniutit pitsaasumik ataavartumillu inuiaqatigiinnut kinguneqartussat tapersorsorpai inuiaqatigiillu piujartsitsiffiunerulernissaat sulissutigissavarput. Aningaasaliissuteqarnerit fassaasinnaapput sullississutitut nioqqutigisagut, aningaasaliissuteqarnerilli ataasiakkaat fassaasinnaasarput aningaasanik tapiissuteqarnerit.

Attat – Nunatsinni ilinniarfeqarfiit naapittarfiat

Ilinniarfeqarfiit attaveqaataat Attat, Namminersorlutik Oqartussat ilinniarfiutaannut tamanut atassuteqaat, Tusassip pilersorlugulu tapersorsorpar. Attat nunatsinni atuarfinnik tamanik, inuussutissarsiuutinut aamma qaffasinnerusumik ilinniagaqarfinnik tamanik internetikkut attaveqarnermik pilersuisuuvoq. Nunatsinni atuarfiit sukkanerusumik internetimut atassuteqalernissaat qulakkeerparput periarfissanik amerlasuunik ammaassisumik. Ungasissumiit atuartitsisinnaanerup atuartut periarfissaqarnerulersippaat. Ilinniartitsisut ilinniartitsinermit sakkunut tunngatillugu soqutiginarnerusumik ilinniartitsinissaminnut periarfissaqalerput, ilinniaqqissinnaanernullu tulluurtunut ammaanqarlutik.

Kræfti akiorniarlugu katersuiniarnerisuaq

Kræfti akiorniarlugu suliniuteqartunut Tusass ukiut tamaasa tapersorsuisarpoq, Neriuffiup

TV-kkut aliikkusersuinertalimmik katersuiniarnerini Tusassip call-centeri isumagalugulu aquttarpaa. Innuttaasut tamarmik tassunga sianerlutik kræftimut akiuiniarnermut tapiissuteqarnissaminnut periarfissaqartarput. Taama ilionnitsigut isumaqarpugut kræftimik eqqugaasumuinnaanngitsoq aammali ilaquta-asunut iluaqutissiisarluta. 2021-mi Tusass piumasutsiminnik ikiuukkumasunik aammalu attaveqaasersugaanermik qulakkeerinneqqippooq, taamaammallu Neriuffiup kræftimik eqqugaasimasunut sullissinerani atafillugu katersuiniarnerani 3.9 mio. kr.-nik isertitsiffiusumi nutaamik rekortiliinissamik periarfissiilluni.

Kalaallit Røde Korsiat

Tusass Kalaallit Røde Korsianut 200.000 kr.-nik tunissuteqarsimavoq. Aningaasarsiat peqatigiiffiup sumiiffimmi immikkoortortaqaarfiini arfineq-pingasuusuni agguataarneqassapput, ilaqutariinnullu meerartalinnut angajoqqaanullu kisimiittunut pisariaqartitsisunut atorneqassallutik.

Frimærkit

Eqqumiitsuliortut tusaamasat suleqatigalugit Tusass ukiut tamaasa frimærkinik nutaanik 24-t missaanniittunik saqqummersitsisarpoq. Frimærkit ilaat ataaseq 1 kr.-mik tapeqartillugu tuniniarneqartarpoq. Tapiliussakkut isertitat tamarmik isumaginninnermi suliniutinut tapiisutigineqartarput, ullumikkullu 100.000 kronit

anguneqarsinnaasarput. 2021-mi frimærki tapertaliussaq Kalaallit Illuutaannut Aalborgimiittumut, Aarhusimiittumut, Odenseimiittumut Københavnimiittumullu iluaqutissanngorlugulu saqqummersinneqarpoq. Taakkuuppummi kalaallit Danmarkimiittut Kalaallillu Nunaannut soqutiginnittut allat katersuuffissaqarnissaannut suliniutilerujussuit.

Saniatigut aamma Frelsens Hær 100.000 kr.-nik frimærkimit tapertaliussamit 2019-imi saqqummersinneqartumit tunissuteqarfigineqarpoq.

Ajutoorfusinnaasut

Tusassimi ajutoorfusinnaasut paasiniarnissaannut suliarineqarnissaannullu pisortat qullersaat akisusaasupput, suliasaraattaaq ajutoorfusinnaasut pingaarutillit millisarneqartuarnissaat.

Suliaqarfiit	Ajutoorfusinnaanerusut	Qanoq suliarineqarnerat
Inuit pisinnaatitaaffii	<ul style="list-style-type: none"> Inuit pisinnaatitaaffiit pitsaanngitsumik kinguneqartitsisinnaasut tassaapput inuinnarnut inuussutisarsiorfunullu atuisunut, kiisalu atorfinitsitsiniarnermi qinnuteqartunut datakkut sillimaniarneq. Taamatutaaq sulisunut suliffik isumannaatsoq peqqinnartorlu sunnerneqarsinnaavoq 	Inatsiliornerup kiisalu nunani tamalaani malittarisassat isumaqatigiissutillu malinneqarnissaat piunasaqaataavoq. 2021-mi Tusass inuit pisinnaatitaaffiit tunngatillugu politikkiorsimavoq, pisortat sulisullu sammisamut ingerlaavartumik ukkatarinnittarnissaannik unioqqutiseriasaartoqarnissaannullu isummer-nissaannik pisussaaffiliisoq, kiisalu sakkusanik tapersiisunik nassuiaasoq. Saniatigut aamma datakkut sillimaniarneq GDPR-ilu pillugit ingerlatseriaatsinik nassuiaateqarpoq.
Isumaginninnermut sulisoqarnermullu tunngasut	<ul style="list-style-type: none"> Sulilersussanut pilerinarsaaneq sulisullu pigiinnarnissaat Napparsimalluni sulingitsoornerit Qingasaarinerit akornusersuinerillu Sulilluni ajutoornerit 	Timikkut tarnikkullu sulineri avatangiisit ajunngitsortaannik salliuftsineq pisortani HR-imullu Immikkoortortaqqarfimmi sulianut ilaalluinnarpoq. Ajutoorfusinnaasut nalaanneqannginnerini ingerlaavartumik isummersortarlutillu nalilersuisarput.
Avatangiisit silallu pissusia	<ul style="list-style-type: none"> Sakkortusaavinnik ingerlatsineq aserfallatsaaliuinerlu Eqqagassat elektronikusut, saviminikut, kabelit il.il. 	Suleriaatsit ingerlatseriaatsillu atornerisigut igitassanik suliarinninneq fatiginartoq illersorneqarsinnaasorlu qulakkeerneqassaaq, tamanna ilutigalugu nukissiomerit ataavartut atorluarnerunissaat sulissutigarpugut.
Peqquserluttarnerup akiorniarnera	<ul style="list-style-type: none"> Niueqatigiinnerit pisiniartarnerillu Akiliilluni peqquserlutsisineq Soqutigisat aporaanneri ilaqquttanillu salliuftsineq 	Akuersinerni ingerlatseriaatsinullu piunasaqaateqarpoq, pisiortornermullu immikkoortortaqqarfimmi qitiusumik ingerlatsinermi, niueqatigiinnernik ingerlaavartumik nakkutiliineq qulakkeerneqarluni. Soqutigisaqaqatigiinnit avataaneersunit tunissutit utertinneqartarput imaluunniit ikiuiniarnermut katersuinerit ingerlateqqinneqartarlutik.

2022-mi suliniutit

Nalunaarsuinerit

Piujartitsineq ineriartortuuvog ingerlajuartoq, Tusassimiinnaanngitsoq aammali nunani tamalaani. Tamanna isumaqarpoq pilersitsinissaq ingerlaavartumillu nalunaarusiortarnissaq naatsorsuutaammat piunasaqaataallunilu, taamaattumillu suliffeqarfimmut piunasaq sukannernerullutik. Tusass nalunaarusiortarnerup ingerlaavartumik piukkunnarsarneqartarnissaanut anguniagassamik pilersitsisimavoq. Ukiut tulluuttut pingasut ESG+ (Environmental, Social and Governance) atorlugu nalunaarusiorneq ingerlanneqartassaaq.

Coding Class

Kommunit tallimassaata kingullertut suleqatigilernissaanut suliniutip piviusunngortinnissaa sulissutigarpugut, Coding Class nuna tamakkerlugu atugaalerniassammat. Saniatigut aamma ilinniartitsinermi atorussat ilinniartitseriaatsillu piukkunnarsarnissaat ineriartortinnissallu ingerlateqqippagut. Isumaginnittoqarfiit allat aamma suleqatigilerusuppagut, ilinniartertuunngorniarfinnilu ilinniartitsisalerusulluta.

Saniatigut aamma 2022-mi Coding Classimi unammersuartitsinissaq piviusunngortikkumallugu suliniuteqarpugut.

Coding Piratesimik aqqissuussinerit ingerlateqqissavagut, meeqqallu sunngiffini kode-rinerup eqquteqqinnissaa anguniarlugu.

Avatangiisit silallu pissusia

Nukiup mingutsitsinngitsup ineriartortinnissaanut ator-nissaannullu pitsaanngorsaa-neq nangeqqissavarput, 2022-milu pilersaarutigalugu sakkor-

tusaavigut amerlanerit nukimik ataavartumik atuilernissaat.

Politikkitt

Tusassip inuit pisinnaatitaaffiit, peqquserluttarnerup akiorneqarneranut peqquserlutsisinarlunilu akiliisarnernut politikkiinut tunngatillugu alloriarneq tulleeq tassaassaaq suliffeqarfiup tamakkununga paasisimasaqassusianik qulakke-erinninnissaq, taamaattoqassappallu, ass. pisiniarnermi isumaqatigiisummik atsiornermi imaluunniit unioqqutitsisoqartillugu qanoq ilionnissamut ilisimanninnissaq.

Tusassimi sulinitanni akisussaaffit pingasut suliaravut - Environmental, Social aamma Governance, aamma ESG-tut nalunnginneqartut. Avatangiisimut silallu pissusianut akisussaaffigut, pisinnaatilluta nukimik ataavartumik atuilernikkut, aaqqiissutitsinnilu piujartitsinermik eqqarsaateqarnitsigut isumagivagut. Kalaallit Nunaanni attaveqaatilersuinerit pingaarnersaasa ilaat akisussaaffigaarput. Kalaallit Nunaanni inuit, Kalaallit Nunaata iluani avammullu attaveqarnissaat uagut suliassaraarput. Tamanna ingerlatissavarput pitsaassusermik sapinngisamik annerpaamik, taassumalu ataani isumannaassusermik akimillu sapinngisamik appasinnerpaamik pilersuinikkut. Saniatigut aamma akisussaaffik pissusissamisoortumik tigusassarput tassaavoq ilinniartitaanermut, digitalikkullu ineriartortitsinermut paasisimasaqasusermik tunniussaqaarnissaq.

Tusass kalaallinit pigineqarpoq, tamannalu akisussaaffimmik annertuumik tunisivoq. Angorusutarput tassaavoq inuiaqatigiinnut suliassanik naammassinninnissaq. Piginnaasagut kinguaariit tulliitut digitalip silarsuaanut isumalluarnartumik tunisisuussapput. Nunarsuarmi ineriartorfungaatsiartumi digitalimullu piginnaasat nunap ineriartortinnissaanut qitiulluinnartut. Siunissaq pilersuinissatsinnut isumannaassuseq nukimit ataavartumit atuinitsigut taparserneqartussa avatangiisimullu aningaasatigullu naleqartitsisoq, Tusassimunnannngitsoq aammali inuiannut kalaallinut. Suliniutigut innutaasunut, inuussutissarsiortunut piginnittutinnullu nalilimmik pilersitsissapput.

Aqutsinikkut aaqqiissuussinerup ersittumik ingerlanneqaarnissaa pingaartitaraarput. Akisussaaffit agguataarneqarnera naluneqassanngilaq, kiisalu naammassinnittarnitsinni piginnaasat eqqortut peqataatinnissaat qitiusutut inissisimassapput.

– Stine Bosse, Siulersuisuni siulittaasoq

Nalunaarusiami nalunaarsuutit tamakkiisu- mik isigalugit⁶

Sulisut ⁷	2019	2020	2021
Sulianik nuannarinnineq	80	84	82
Sulinermi ajoqusernerit	7	0	7
Napparsimalluni sulinngitsoornerit	4,1%	4,3%	4,3%
Nikerartumik sulineq	2	2	1
Suliffimmut sungiusarneq	1	0	2
Inuussutissarsiorsinnaanermik annaasaqarnermut taarsiissutit pisartagallit	5	0	1
Assigiinngisitaarneq ⁸			
Siulersuisuni ilaasortat ataatsimeersuarnermi qinerneqarsimasut	40/60	40/60	40/60
Pisortaqatigiit	71/29	75/25	75/25
Pisortat allat	68/32	73/27	70/30

Silap pissusia avatangiisillu ⁹	2019	2020	2021
Ikummatissat nunap iluaneersut	-	84%	79%
Seqernup qinnguanik tigooraassutinit sanaartorneq	-	16%	21%
Anorisaatinit sanaartorneq	-	3.500 kWh	- ¹¹
Eqqagassat elektroniskit kg.-nngorlugit	9.720	14.351	8.322
Iluanaarutit kr.-nngorlugit	13.440	62.586	9.851
Peqquserluttarnerup akiorniarnera ¹⁰			
Whistleblowerimik aaqqissuussamit nalunaarutiginninnerit	-	0	0

⁶ Naatsorsuinerit periutsit pillugit nalunaarusiami immikkoortut aalajangersimasut takukkit

⁷ Qupp. 22-25

⁸ Qupp. 26-29

⁹ Qupp. 30-32

¹⁰ Qupp. 34

¹¹ Nakkutilliinermut atortuni teknikkikkut ajutoornerit peqqutigalugit 2022-mi sanaartornissamut naatsorsuutigisat takufissinnaangilugit

tusass

Tusass A/S
Farip Aqputaa 8
Postboks 1002
3900 Nuuk

+299 34 12 55
hr@tusass.gl
tusass.gl